SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1862

av Alexandra Anstrell (M)

Hemberedskap, egenansvar och beredskapsodling i skolan

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Skolverket i uppdrag att i samverkan med Myndigheten för civilt försvar genomföra och utvärdera en frivillig försöksverksamhet i grundskolan med praktiska moment i hemberedskap och beredskapsodling inom ramen för befintliga ämnen och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Vad kan man laga av det som redan finns hemma när strömmen har gått och vattnet i kranen har slutat rinna? Vilken mat behöver användas först när kylskåpet blir varmt? Det är frågor som en ung människa ska kunna möta med kunskap och tillförsikt. Den som en gång har fått pröva själv står bättre rustad när vardagen plötsligt förändras.

Sverige befinner sig i ett allvarligt säkerhetsläge. Vår omvärld präglas av krig, hybridattacker och sårbarheter i elförsörjning, transporter och livsmedelsförsörjning. Som modernt land är vi starkt beroende av globala leveranskedjor. Ett längre avbrott i import eller distribution kan snabbt leda till brist på mat och andra livsnödvändigheter.

Egenansvar förutsätter att människor har fått möjlighet att lära sig hur de kan ta det ansvaret. En del barn får lära sig hemma att odla potatis, ta vara på en skörd eller

planera flera måltider med det som finns i skafferiet. För andra kan skolan vara den första plats där de får pröva. I hem- och konsumentkunskapen kan elever exempelvis få planera ett dygns måltider när tillgången till vatten och energi är begränsad, tillaga en av måltiderna och sedan resonera om vad de skulle göra annorlunda.

Beredskapsodling tillför ett längre tidsperspektiv. Ett förråd kan tas i bruk samma kväll som elen går. Den som vill kunna skörda längre fram behöver däremot ha tänkt efter i förväg. Att sätta potatis i en hink eller så bönor i en odlingslåda, följa vad som krävs för att de ska växa och sedan använda skörden i en måltid ger eleverna en konkret förståelse för den tid, det vatten och det arbete som ligger bakom maten på tallriken. En skola med asfalterad gård ska också kunna delta.

Myndigheten för civilt försvar har redan tagit fram lärarstöd för undervisning om matlagning i kris. Det bör tas till vara. Regeringen bör överväga att ge Skolverket i uppdrag att tillsammans med myndigheten låta skolor med olika förutsättningar pröva praktiska moment i hemberedskap och beredskapsodling. Lärarna bör ha utrymme att anpassa upplägget till elevernas ålder, den lokala odlingssäsongen och den undervisning de redan bedriver.

Försöket bör följas upp utifrån vad eleverna efteråt klarar att göra själva, hur mycket undervisningstid som krävs och vilka moment som fungerar även med liten budget och begränsad odlingsyta. De upplägg som fungerar väl bör göras tillgängliga för fler skolor. På så sätt kan erfarenheten från ett klassrum eller en skolgård komma fler unga till del och ge dem praktiska kunskaper som de tar med sig den dag de ansvarar för ett eget hushåll. Den som själv har kunskap och resurser kan stå starkare i kris och frigör därmed samhällets gemensamma resurser till dem som är mest utsatta.

Alexandra Anstrell (M)